

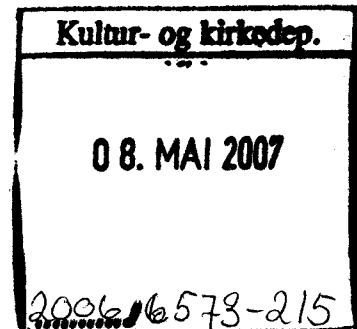

Vår saksbehandler: Ellen Sundt
Direkte tlf: 23 30 27 83
E-post: ellen.sundt@utdanningsdirektoratet.no

Vår dato:
30.04.2007
Deres dato:
05.01.2007

Vår referanse:
2007/254
Deres referanse:
2006/6573 KU/KU2
NBA:amb

Kultur- og kirke departementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse om Bibliotekreform 2014

Utdanningsdirektoratet har mottatt brev om høring på Bibliotekreform 2014. Direktoratet har valgt i hovedsak å kommentere de tiltakene som angår skolebiblioteket og tiltak som gjelder elever i grunnskole, i videregående opplæring og lærlinger. Etter de generelle kommentarene omtales først de tiltakene som direkte angår skolebibliotek. Deretter kommenteres tiltakene i den rekkefølge de kommer i utredningen.

Generelle kommentarer

Utdanningsdirektoratet ser positivt på intensjonene som ligger i Bibliotekreform 2014. Bibliotekene gis et samfunnsansvar som kunnskapsallmenninger som skal gi befolkningen fri tilgang til ulike fysiske og digitale kilder. Grunnverdier som ytringsfrihet, demokrati og kulturelt mangfold skal sikres. For utdanningssektoren er bibliotekene sentrale bidragsyttere i gjennomføring av utdanningspolitikken. Direktoratet er spesielt opptatt av skolebibliotekets plass i bibliotekreformen. Tilgang til bibliotek tjenester er med på å realisere intensjonene i Kunnskapsløftet og kan bidra i oppfølgingen av St.meld. nr. 16. (2006-2007)... og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring.

Utdanningsdirektoratet ser behovet for en reform i biblioteksektoren og mener utredningen Bibliotekreform 2014 er et godt grunnlag for omstrukturering og utvikling i sektoren, og for samhandling med andre sektorer. I den samlede utredningen (del I og II) er det gitt god plass for analyser og refleksjon omkring de temaene som tas opp. Utredningen viser både sammenhengen mellom de ulike bibliotekene og sammenhengen mellom bibliotek og samfunnet utenfor. Forholdet til utdanning og opplæring er godt ivaretatt. Sentrale temaer som informasjonskompetanse og litteraturformidling er belyst. Direktoratet mener skolebibliotekene er grundig behandlet i utredningen. De har fått en naturlig plass i det norske biblioteklandskapet. Det gjenstår likevel å innlemme skolebibliotekene helt i Norgesbiblioteket samtidig som de blir en del av skolens virksomhet. En klarere føring for å få kommunene og fylkeskommunene til å ta ansvar for det samlede bibliotektilbudet savnes.

Kommentarer til de enkelte forslagene

MÅLOMRÅDE 2:- STRUKTUR OG ORGANISERING

Iverksette et program for skolebibliotekutvikling

Gjennom strategiplanen *Gi rom for lesing!* er skolebibliotek satt på dagsorden i mange skoler, kommuner og fylkeskommuner. I 254 av 432 prosjektrapporter til Utdanningsdirektoratet for 2006 er skolebibliotek et av de prioriterte områdene. Delrapporten fra den landsomfattende skolebibliotekundersøkelsen som Møreforskning har gjennomført i grunnskole og videregående opplæring 2006/2007 for Utdanningsdirektoratet, viser at 98% av skolene i Norge har skolebibliotek og at situasjonen er best i videregående opplæring. Hvordan grunnskolene kan få et forsvarlig tilbud på linje med det man finner i videregående pekes ut som en utfordring. Rapporten viser også tydelig at de skolene som har egen plan for skolebibliotek er mer fornøyd både med tilbud og tjenester, og satser mer på systematisk opplæring i bruk av skolebiblioteket. En stor utfordring for hele grunnopplæringen er å få lærerne til å bruke skolebiblioteket mer aktivt i undervisningen. De mangler kompetanse på dette området. I tillegg er det også behov for å øke kompetansen hos skolebibliotekarene.

Postadresse:
Postboks 2924 Tøyen, 0608 Oslo
Besøksadresser:
Kolstadgata 1, Oslo
Verftsgata 10, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon:
+47 23 30 12 00
Telefaks:
+47 23 30 12 99

E-post:
post@utdanningsdirektoratet.no
Internett:
www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:
7694 05 10879
Org.nr.:
NO 970 018 131 MVA

Utdanningsdirektoratet mener det er behov for et skolebibliotekprogram som er i tråd med intensjonene i Kunnskapsløftet, der elevenes læringsutbytte og opplevelse står sentralt. Det er naturlig at et slikt program inngår som et ledd i skoleutvikling. I utvikling og gjennomføring av programmet er det særlig viktig å nå skoleeierne for å få til en innsats av varig karakter. Tiltaket bør følges opp av forskning.

Etablere sterkere og mer kompetente folkebibliotek gjennom en konsolideringsprosess som omfatter bibliotekene i flere kommuner

Utdanningsdirektoratet ser positivt på en konsolidering av folkebibliotekene for å sikre og bygge opp god kompetanse og forbedre tilbud og formidling. Det må da forutsettes at større og sterkere organisasjoner vil være bedre rustet til å utvikle samarbeid med skolesektoren, legge folkebiblioteket til rette for unge i opplæring, drive god kultur- og litteraturformidling og utvikle lokale digitale tjenester.

Barn og unge er avhengig av fysisk nærhet til bøker og tjenester. For disse gruppene er bibliotek i form av nettressurser og gode bestillingstjenester ikke tilstrekkelig. I den foreslåtte konsolideringsprosessen blir det derfor et viktig spørsmål hvordan kommuner og fylkeskommuner kan tilrettelegge og organisere tjenester og tilbud for å ivareta barn og unges behov. Skolebibliotekene som når hele denne målgruppen, er en del av det samlede lokale bibliotektilbudet til barn og unge og må tas med når det lages bibliotekplaner for det enkelte fylket/region. For å bedre tilbud og ressursutnyttelse må det være av stor interesse for kommunene som eiere både av skolebibliotek og folkebibliotek å sikre et godt og utstrakt samarbeid mellom disse institusjonene. Kombinasjonsløsninger der folkebibliotek og skolebibliotek inngår i en felles enhet lagt til skolene er en løsning som bør utprøves i langt større grad. For å få til gode løsninger har kommuner/fylkeskommuner som eiere av begge institusjoner et klart ansvar for organisatorisk tilrettelegging, oppfølging og betingelser som skaper stabilitet.

Styrke krav til skolebibliotekstjenester i forskriften til opplæringsloven

98% av skolebibliotekene ligger i skolens bygninger. Krav til skolebibliotekstjenester i forskriften til opplæringsloven omfatter i dag bare skolebibliotek som ligger i bygninger utenfor skolen. Utdanningsdirektoratet ønsker å se videre på muligheten for endring av forskriften.

MÅLOMRÅDE 1: INNHOLD OG TJENESTER

Tilby digitalt innhold og tjenester

- ***Etablere en abm-portal som felles inngang til nettbaserte kultur- og kunnskapsressurser***
- ***Iverksette programmet Norsk digitalt bibliotek***
- ***Etablere et program for digitalisering av materiale i arkiv, bibliotek og museer (1.2)***

Det er en viktig offentlig oppgave å åpne tilgangen til kildemateriale og andre kultur- og kunnskapsressurser gjennom digitalisering og presentasjon på Internett. Disse tiltakene kan bli verdifulle læringsressurser for elever, læringer og lærere. Det forutsetter imidlertid at program og ressurser tilrettelegges særskilt for de ulike elevgruppene.

Gi tilgang til sentrale kunnskapskilder gjennom lisenser og andre vederlagsordninger

For elever og lærere er det av stor betydning å få tilgang til sentrale kunnskapskilder i det daglige skolearbeidet. Det er derfor viktig at avtalene også omfatter elevene og lærerne som brukere av skolebibliotekene, og det er nødvendig å sørge for smidige ordninger for disse brukerne.

Etablere et fast samarbeid mellom bibliotekmyndighetene og utdanningsmyndighetene på nasjonalt nivå

Utdanningsdirektoratet ser positivt på et samarbeid i faste former. Det kan bidra til å sikre en mer systematisk utnyttelse av bibliotekenes ressurser på ulike nivå i utdanningen og innenfor satsinger på utdanningsområdet. Aktuelle områder er Kunnskapsløftet, St.meld. 16 (2006-2007) *tidlig innsats for livslang læring*, språkpolitikk og digitale kunnskapsressurser. I tillegg kommer områder innenfor høyere utdanning og voksenopplæring.

Utvikle verktøy og metoder for opplæring i informasjonskompetanse

Dette tiltaket er svært relevant for skolene og skolebibliotekene. Informasjonskompetanse er en del av det som i læreplan for kunnskapsløftet hører inn under grunnleggende ferdighet både i lesing og i bruk av digitale verktøy; ferdigheter som det skal arbeides med på alle trinn i grunnopplæringen. Utdanningsdirektoratet ser det som naturlig at tiltaket omfatter elevene på alle trinn i grunnopplæringen i tillegg til studenter i høyskoler og universitet. Dermed sikrer man tidlig start og sammenheng i kompetansebyggingen. I utarbeidelsen av tiltaket er det viktig å bygge på anerkjente læringsteorier og nyere forskning. Det kan være en fordel å knytte forskning opp mot tiltaket. Utdanningsdirektoratet mener elever og studenter er lite tjent med ferdige oppskrifter for selvbruk via Internett. Det er behov for å finne varierte metoder og veier å gå for å rette oppmerksomheten til pedagogiske forskere, skoleledere, og lærere på dette viktige området.

Iverksette et program for litteraturformidling

Utdanningsdirektoratet mener at et litteraturformidlingsprogram med barn og unge som hovedmålgruppe slik det er skissert i tiltaket er svært positivt og ser fram til et styrket samarbeid mellom folkebibliotekene og skoler og barnehager på dette området.

MÅLOMRÅDE 3: KOMPETANSE OG FORSKNING

Etablere et kompetanseutviklingsprogram for å styrke Norgesbiblioteket og de konsoliderte bibliotekene

Kompetanseutvikling vil være nødvendig for å gjennomføre bibliotekreform 2014. Mange av tiltakene i reformen er rettet mot barn og unge og det er satt fokus på biblioteket som læringsarena, på litteraturformidling, kunnskapskilder og på informasjonskompetanse. Det fordrer at læringsteorier og didaktikk inngår i den kompetansen som skal gjøre bibliotekarene skikket til å møte brukergruppene på disse områdene. Det forutsettes at det nye programmet også vil være åpent for skolebibliotekarere.

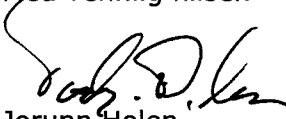
I bibliotekutredningens del II er det foreslått å sikre et stabilt, nasjonalt kompetansemiljø med tilbud om utdanning i skolebibliotek ved ett eller flere studiesteder slik at forutsetningene for å drive skolebibliotekutvikling blir gode. Utdanningsdirektoratet ber om at det vurderes å innlemme dette tiltaket i utviklingen og etableringen av det foreslåtte programmet.

Etablere forskningsprogram der abm-området inngår som et hovedinnslag

Den landsomfattende undersøkelsen til Møreforskning 2006/2007 har avdekket en rekke forhold som kan bidra til en mer kunnskapsbasert utvikling av skolebibliotekene. Undersøkelsen vil være et godt grunnlag for videre forskning særlig på hvordan skolebibliotekene kan bidra til å oppfylle målene i Kunnskapsløftet og til økt læring hos elevene. Det bør knyttes forskning til programmet for skolebibliotekutvikling (se tiltak 2.1)

Skolebibliotek har vært en del av folkebibliotekstatistikken. I rapporten *Skolebibliotekstatistikk, utvikling og kvalitetsforbedring* fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Kultur- og kirke departementet og Utdannings- og forskningsdepartementet i 2003, ledet av Statens Bibliotektilsyn, ble det anbefalt å legge denne statistikken inn i skolestatistikken. Utdanningsdirektoratet ønsker å ta opp denne saken opp på nytt i samarbeid med Abm-utvikling.

Med vennlig hilsen

for Jorunn Holen
underdirektør

Ellen Sundt
seniorrådgiver